

12 SEP 2013

JUSTITIARIUS I HØYESTERETT

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 11. september 2013

Jnr. 16883/2013

HØRING – FELLES ORDNING FOR VARSLING OM KRITIKKVERDIGE FORHOLD I VIRKSOMHETENE I JUSTISSEKTOREN, JF. ARBEIDSMILJØLOVEN § 3-6, JF. § 2-4

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets brev 5. juni 2013 til blant andre Domstoladministrasjonen og høringsnotat med forslag til felles ordning for varslings om kritikkverdige forhold i virksomhetene i justissektoren, jf. arbeidsmiljøloven § 3-6, jf. § 2-4.

Saken er blitt behandlet på et fellesmøte for Høyesteretts dommere 11. september 2013.

Høyesterett er landets øverste domstol og står i en særstilling blant domstolene. Etter Grunnloven er Høyesterett ett av forfatningsorganene og er tillagt oppgaver også ut over den rent dømmende. Det mest vesentlige i Høyesteretts særstilling som domstol er likevel at Høyesterett dømmer i siste instans med den prejudikatsvirkning dette får for de øvrige domstoler.

Domstolenes uavhengighet er en uomtvistet del av vår statsforfatning. Med uavhengighet forstås i denne sammenheng frihet fra eller vern mot påvirkning, først og fremst fra de andre statsmaktene. Den uavhengighet som følger av Grunnloven, gjelder domstolenes dømmende virksomhet. Men også hvordan administrasjonen av domstolene er innrettet har betydning i denne relasjonen. Opprettelsen av Domstoladministrasjonen, jf. domstolloven kapittel 1 A, var blant annet begrunnet i at man ønsket å markere klarere enn tidligere at også administrasjonen av domstolene skal skje med stor grad av uavhengighet fra den utøvende makt, og dette ble ansett bedre sikret ved at Domstoladministrasjonen overtok de oppgavene som tidligere var lagt til Domstolavdelingen i Justisdepartementet.

Etter arbeidsmiljøloven § 3-6 skal arbeidsgiver utarbeide rutiner for intern varslings eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varslings om kritikkverdige forhold i virksomheten i samsvar med lovens § 2-4 dersom forholdene i virksomheten tilsier det. Dette er en viktig lovbestemmelse, og Høyesterett er som arbeidsgiver meget

opptatt av å etterleve bestemmelsen. Det ble i 2009 utarbeidet nye, utfyllende retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold i domstolene og Domstoladministrasjonen. Retningslinjene gjelder også for Høyesterett, og Høyesteretts forpliktelser etter arbeidsmiljøloven § 3-6 anses ved dette ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

I høringsnotatet er det skissert tre modeller for felles varslingsordning i justissektoren. Ekstern modell A og Ekstern modell B innebærer for Høyesteretts vedkommende at et eksternt advokatkontor eller konsulentfirma skal kunne motta varslinger fra ansatte eller eksterne aktører om kritikkverdige forhold i Høyesterett. Kritikkverdige forhold er et vidt begrep. I høringsnotatet er kritikkverdige forhold eksemplifisert med mislighold av lovbestemte påbud eller forbud, brudd på virksomhetens etiske retningslinjer, svikt i sikkerhetsrutiner, arbeidsforhold i strid med arbeidsmiljølovens krav (mobbing, trakassering, rusmisbruk, dårlig arbeidsmiljø, fare for liv og helse), uforsvarlig saksbehandling, korrupsjon eller andre økonomiske misligheter eller brudd på andre interne regler og retningslinjer. Behandlingen av varslingen kan for eksempel bestå i å foreta forundersøkelser, herunder vurdere om varslingsinnhold gir grunnlag for oppfølging, samt foreslå en prosess for eventuell videre oppfølging. At et eksternt advokatkontor eller konsulentfirma skal ha mandat til å foreta denne typen undersøkelser og vurderinger av Høyesteretts virksomhet uten at Høyesterett har innflytelse på hvem som foretar undersøkelsene og vurderingene, på hvilke saksområder og på hvilket tidspunkt, griper inn i Høyesteretts selvstendighet og uavhengighet på en uakseptabel måte. For at Høyesteretts uavhengighet skal være sikret, er det nødvendig at saker med varsling om kritikkverdige forhold i Høyesterett undergis en samvittighetsfull behandling internt i domstolen, eventuelt med bistand fra Domstoladministrasjonen eller relevante, lovregulerte tilsynsmyndigheter. Dette er i samsvar med retningslinjene i dag.

Dersom det blir etablert Ekstern modell A eller Ekstern modell B, hvor private advokatkontor eller konsulentfirma er gitt mandat å undersøke varslinger om kritikkverdige forhold i Høyesterett, vil det dessuten kunne oppstå uryddige og uheldige habilitetsforhold. Dette er særlig tydelig dersom det er en pågående varslings sak mot forhold i Høyesterett, og vedkommende firma er part i en sak for Høyesterett eller er engasjert som prosessfullmektig i en sak for Høyesterett. Men også uavhengig av om det er en aktuell varslings sak om forhold i Høyesterett, fremstår det som uheldig at et advokatkontor som kan være prosessfullmektig i saker for Høyesterett, også er engasjert som felles varslingsmottak for justissektoren, herunder Høyesterett, med det mandat dette innebærer.

Det er heller ikke forenlig med Høyesteretts uavhengighet at Justis- og beredskapsdepartementet, som del av den utøvende makt, skal ha som oppgave å undersøke og vurdere saker om varsling om kritikkverdige forhold i Høyesterett, jf. forslaget om Intern modell og Ekstern modell B for enkelte sakstyper. Departementet vil ved dette på en uheldig måte gripe inn i Høyesteretts administrative forhold. Overføringen av Domstolavdelingens oppgaver til Domstoladministrasjonen ble foretatt for å markere klarere enn tidligere at administrasjonen av domstolene skal skje med stor grad av uavhengighet fra den utøvende makt. Den foreslåtte ordning vil således også reversere noe av den tiltenkte effekten og gevinsten ved opprettelsen av Domstoladministrasjonen.

De allerede etablerte retningslinjene for varsling av kritikkverdige forhold i domstolene og Domstoladministrasjonen er klart tilstrekkelige til å ivareta hensynet til varslerne og Høyesteretts forpliktelser etter arbeidsmiljøloven § 3-6, jf. § 2-4. Høyesterett bør på denne bakgrunn ikke omfattes av den foreslåtte felles ordning for varsling om kritikkverdige forhold i virksomhetene i justissektoren uansett hvilken modell som velges.

Til orientering foreligger det ikke noen varslingssaker i 2012 eller hittil i 2013 for Høyesteretts vedkommende.

Tore Schei

Kopi: Domstoladministrasjonen, dapost@domstoladministrasjonen.no